

ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТ ІНФРАСТРУКТУРИ ТА ТЕХНОЛОГІЙ

ІНСТИТУТ УПРАВЛІННЯ ТЕХНОЛОГІЙ ТА ПРАВА

ЮРИДИЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

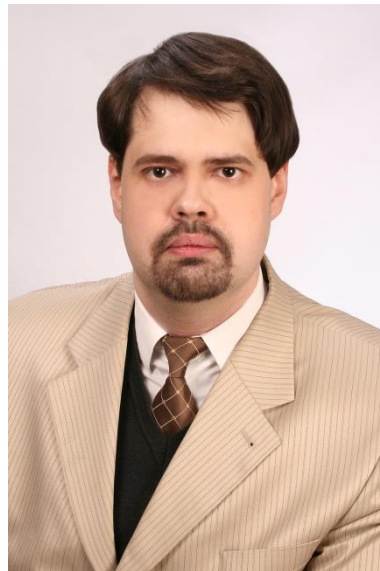
Кафедра Господарського та транспортного права

Затверджую

Завідувач кафедри Господарського
та транспортного права

Клюєва Є.М.

Протокол № 1 від 29.08. 2022 р.

ОПИС НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Викладач	Філіппов Артем Валерійович кандидат юридичних наук, доцент, доцент кафедри господарського та транспортного права ДУІТ наукові інтереси: повітряне право, транспортне право, міжнародне право, право Європейського Союзу
Контактний телефон	097 299 42 13
E-mail	avphill@ukr.net
Навчальна дисципліна	Актуальні проблеми повітряного права

Офіційна назва освітньої програми	Право
Рівень вищої освіти	другий (магістерський)
Галузь знань	08 Право
Спеціальність	081 Право
Обсяг дисципліни в кредитах ECTS	3
Статус дисципліни (обов'язкова, вибіркова)	вибіркова
Мета вивчення дисципліни	<p>Мета полягає в поглибленому вивченні і розумінні окремих актуальних проблем сучасного національного та міжнародного повітряного права, для чого необхідно: сформуванню знання та компетентності щодо основних актуальних проблем та останніх тенденцій розвитку сучасного повітряного права, його основних інститутів, норм та принципів; навчити правильно тлумачити та застосовувати джерела повітряного права; виробити практичні навички щодо використання джерел повітряного права під час розв'язання конкретних ситуацій і дослідницьких завдань.</p> <p>Завдання – знати та розуміти особливості, основні актуальні проблеми та останні тенденції розвитку сучасного повітряного права; категоріальний апарат повітряного права; оволодіти основними прийомами та засобами роботи з джерелами повітряного права; ознайомитись із сучасними науковими концепціями в сфері повітряного права, набути навички застосування отриманих теоретичних знань для вирішення конкретних ситуацій та дослідницьких завдань, володіти методами наукового дослідження.</p> <p>У результаті вивчення навчальної дисципліни студент повинен знати: понятійний апарат навчальної дисципліни з точки зору національного та міжнародного права; джерела національного та міжнародного повітряного права в розрізі досліджуваних проблем; сучасну міжнародну та національну практику застосування відповідних норм повітряного права; поняття, принципи, завдання, напрями, а</p>

	<p>також загальні засади правового регулювання цивільної авіації в Україні та світі, національні правові норми та міжнародні стандарти в цій сфері; поняття, предмет, систему повітряного права; поняття, правові засади охорони і використання повітряного простору; правові засади державного управління в галузі використання повітряного простору України; поняття організації та обслуговування (управління) повітряного руху; поняття та види, особливості правового регулювання повітряних перевезень; правовий статус повітряного перевізника; поняття та правові засади безпеки цивільної авіації; мету, завдання, принципи та міжнародні стандарти розслідування авіаційних подій; правові засади авіаційного страхування; поняття, види та юридичний склад правопорушень, підстави та порядок притягнення до різних видів юридичної відповідальності за порушення правових норм в сфері використання повітряного простору.</p> <p>Вміти: оперувати понятійно-категоріальним апаратом; використовувати загальні та спеціальні наукові методи дослідження; використовувати знання, отримані в процесі вивчення дисципліни для самостійного вирішення конкретних практичних завдань в галузі цивільної авіації; проводити юридичний аналіз нестандартних ситуацій, які можуть виникнути під час їх практичної діяльності та приймати з них рішення; самостійно знаходити, правильно тлумачити, аналізувати та застосовувати національні і міжнародні норми повітряного права, зокрема, положення основних міжнародних конвенцій, стандарти та рекомендовану практику ІКАО в галузі цивільної авіації; правильно кваліфікувати правопорушення в галузі цивільної авіації.</p>
<p>Інтегральна компетентність, загальні компетентності, спеціальні (фахові) компетентності</p>	<p>Інтегральна компетентність (ІК): Здатність розв'язувати задачі дослідницького та/або інноваційного характеру у сфері права.</p> <p>Загальні компетентності (ЗК):</p>

	<p>ЗК1. Здатність до абстрактного мислення, аналізу та синтезу.</p> <p>ЗК3. Здатність до пошуку, оброблення та аналізу інформації з різних джерел.</p> <p>ЗК9. Здатність працювати в міжнародному контексті.</p> <p>Спеціальні компетентності (СК):</p> <p>СК4. Здатність оцінювати взаємодію міжнародного права та міжнародних правових систем з правовою системою України.</p> <p>СК18 Здатність надавати правову допомогу та консультації з практичних питань працівникам підприємств, установ та організацій транспортного комплексу України.</p> <p>СК19 Здатність аналізувати проблеми державного управління, державної служби, адміністративної відповідальності та інших інститутів національного та міжнародного транспортного права.</p> <p>СК20 Здатність вирішувати правові ситуації у сфері діяльності транспортних організацій, аналізувати й тлумачити норми діючого законодавства, правильно документувати результати.</p>
--	---

ЗМІСТ НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ ЗА ТЕМАМИ

<p>Тема №1 Поняття, предмет і система національного та міжнародного повітряного права</p> <p>Тема №2 Джерела норм повітряного права</p> <p>Тема №3 Правовий режим повітряного простору</p> <p>Тема №4 Державне управління в галузі повітряних правовідносин</p> <p>Тема №5 Правовий статус повітряного судна та авіперсоналу</p> <p>Тема №6. Правове регулювання польотів</p> <p>Тема №7 Правове регулювання повітряних перевезень</p> <p>Тема №8 Правові засади безпеки та страхування цивільної авіації</p> <p>Тема №9 Юридична відповідальність у сфері повітряного права</p>	
<p>Програмні результати навчання</p>	<p>РН 3 Проводити збір, інтегрований аналіз та узагальнення матеріалів з різних джерел, включаючи наукову та професійну літературу, бази даних, цифрові, статистичні, тестові та інші, та перевіряти їх на достовірність, використовуючи сучасні методи дослідження.</p> <p>РН 4 Здійснювати презентацію свого</p>

	<p>дослідження з правової теми, застосовуючи першоджерела та прийоми правової інтерпретації складних комплексних проблем, що постають з цього дослідження, аргументувати висновки.</p> <p>РН 8 Оцінювати достовірність інформації та надійність джерел, ефективно опрацьовувати та використовувати інформацію для проведення наукових досліджень та практичної діяльності.</p> <p>РН 9 Генерувати нові ідеї та використовувати сучасні технології у наданні правничих послуг.</p>
<p>Форми поточного та підсумкового контролю</p>	<p>Перевірка рівня засвоєння знань, сформованості навичок та умінь студентів відбувається у формі поточного, проміжного (модульного) як різновид поточного та підсумкового видів контролю.</p> <p>Поточний контроль це оцінювання навчальних досягнень студента (рівень теоретичних знань та практичні навички з тем, включених до модулів) під час проведення аудиторних занять, організації самостійної роботи, на консультаціях (під час відпрацювання пропущених занять) та активності студента на занятті.</p> <p>Проміжний (модульний) контроль здійснюється з метою визначення стану поточної успішності студентів в межах всіх тем одного модуля та проводиться письмово у вигляді Модульної контрольної роботи.</p> <p>Підсумковий (семестровий) контроль проводиться з метою оцінювання результатів навчання студентів на певному освітньому (кваліфікаційному) рівні, після закінчення вивчення навчальної дисципліни або на окремих його завершених етапах в межах семестру та здійснюється у формі заліку в усній формі.</p>
<p>КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ</p>	
<p>Оцінювання результатів навчання визначається як сума балів поточного та проміжного контролю, яка додається до кількості балів, що студент отримав на іспиті, підсумкова кількість балів з дисципліни (максимум 100 балів). Форми участі студентів у навчальному процесі, які підлягають поточному контролю: усна доповідь; доповнення, запитання до того, хто відповідає; участь у</p>	

дискусіях, інтерактивних формах організації заняття; аналіз законодавства та монографічної літератури; письмові завдання (тестові, контрольні, творчі роботи, реферати тощо); самостійне опрацювання тем; підготовка тез, конспектів навчальних або наукових текстів; систематичність роботи на семінарських заняттях, активність під час обговорення питань.

Поточний контроль в межах одного модуля максимально оцінюється у **25 балів**.

Максимальний бал, який студент може отримати за **проміжний** (модульний) контроль у вигляді МКР (за кожно) що складається з теоретичних питань та/або тестових завдань, по – **5 балів**.

Підсумковий контроль – (залік), максимальний бал, який студент може отримати – **40 балів**, в залежності від повноти та обґрунтованості відповідей. На екзамені викладач задає 3 питання з переліку питань, наданих студентам для підготовки до екзамену. Якщо під час проходження курсу студент набрав 60 і більше балів, то має право не здавати іспит отримавши підсумкову оцінку відповідно до кількості набраних балів.

МКР та залік зараховуються студенту, тільки якщо він отримав за нього позитивну оцінку за національною шкалою відповідно до таблиці:

Відповідність оцінок за окремі види навчальної роботи
у балах оцінкам за національною шкалою

Оцінка в балах		Оцінка за національною шкалою
Виконання модульної контрольної роботи №1	залік	
5	36-40	відмінно
4	30-35	добре
3	24-29	задовільно
Менше 3	Менше 24	незадовільно

Критерії оцінювання відповідей на заліку та за виконання Модульної КР:

- 1) 36-40 балів, 5 балів за виконання Модульної КР – студент в процесі усної (письмової) відповіді дає правильні відповіді на всі поставлені запитання, виявляє високий рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу. Викладає свою відповідь системно та логічно, упевнено і правильно аргументує власну позицію, робить висновки – **«відмінно»**;
- 2) 30-35 балів, 4 бали за виконання Модульної КР – студент має належний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає, переважно, правильні, однак допускає певні неточності у визначеннях правових категорій, не завжди належно аргументує відповідь – **«добре»**;
- 3) 24-29 балів, 3 бали за виконання Модульної КР – студент має задовільний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, на поставлені запитання відповіді дає недостатньо повно і конкретно, хоч і демонструє знання основного програмного матеріалу – **«задовільно»**;
- 4) Менше 24 балів, менше 3 балів за виконання Модульної КР – студент дає

неправильні відповіді на поставлені запитання, виявляє неналежний рівень знань теоретичного та нормативного матеріалу, неспроможний послідовно і правильно аргументувати свою відповідь або взагалі не в змозі відповісти на поставлені запитання – **«незадовільно»**.

Якщо Модульна КР проводиться у вигляді тільки тестових завдань або тести є складовою частиною роботи, то оцінка за їх виконання вираховується пропорційно відсотку правильних відповідей до загальної кількості тестових питань.

Примітки:

1. Роботи, які здаються із порушенням термінів без поважних причин, оцінюються відповідно до критеріїв оцінювання кожної роботи. Перескладання робіт проміжної атестації відбувається із дозволу кафедри за наявності поважних причин.

2. Реферати та наукові есе повинні мати відповідні текстові посилання на використані джерела. Дотримання академічної доброчесності здобувачами вищої освіти передбачає дотримання норм законодавства про авторське право та суміжні права.

3. Пропущений семінар відпрацьовується написанням конспекту всіх питань з плану заняття та відповідями на питання викладача за змістом семінару під час відпрацювання. Присутність без підготовки та нездатність впоратись із завданнями не оцінюється.

ШКАЛА ОЦІНЮВАННЯ: НАЦІОНАЛЬНА ТА ECTS

Оцінка в балах	Оцінка за Національною шкалою	Оцінка за шкалою ECTS	
		Оцінка	Пояснення
90-100	Відмінно («зараховано»)	A	«Відмінно» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні в повному обсязі, відмінна робота без помилок або з однією незначною помилкою.
80-89	Добре («зараховано»)	B	«Дуже добре» – теоретичний зміст курсу освоєний цілком , необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані , всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні , якість виконання більшості з них оцінено числом балів, близьким до максимального , робота з двома – трьома незначними помилками.
75-79		C	«Добре» - теоретичний зміст курсу освоєний цілком , практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, всі навчальні завдання, які передбачені програмою навчання виконанні , якість виконання жодного з них не оцінено мінімальним числом балів, деякі види

			завдань виконані з помилками , робота з декількома незначними помилками, або з однією – двома значними помилками.
65-74	Задовільно («зараховано»)	D	« Задовільно » - теоретичний зміст курсу освоєний не повністю , але прогалини не несуть істотного характеру, необхідні практичні навички роботи з освоєним матеріалом в основному сформовані, більшість передбачених програмою навчання навчальних завдань виконано , деякі з виконаних завдань, містять помилки , робота з трьома значними помилками.
60-64		E	« Достатньо » - теоретичний зміст курсу освоєний частково , деякі практичні навички роботи не сформовані , частина передбачених програмою навчання навчальних завдань не виконані , або якість виконання деяких з них оцінено числом балів, близьким до мінімального , робота, що задовольняє мінімум критеріїв оцінки.
21-59	Незадовільно («не зараховано»)	FX	« Умовно незадовільно » теоретичний зміст курсу освоєний частково , необхідні практичні навички роботи не сформовані , більшість передбачених програм навчання, навчальних завдань не виконано , або якість їхнього виконання оцінено числом балів, близьким до мінімального ; при додатковій самостійній роботі над матеріалом курсу можливе підвищення якості виконання навчальних завдань (з можливістю повторного складання), робота що потребує доробки
1-20		F	« Безумовно незадовільно » теоретичний зміст курсу не освоєно , необхідні практичні навички роботи не сформовані , всі виконані навчальні завдання містять грубі помилки , додаткова самостійна робота над матеріалом курсу не приведе до значимого підвищення якості виконання навчальних завдань, робота, що потребує повної переробки

СПИСОК РЕКОМЕНДОВАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Клепікова О.В. Правова організація транспортної системи України. – К.: Ліра-К, 2019. 444 с.
2. Корнєєв Ю.В. Транспортне право України : навч. посіб. К. : Центр учбової літератури, 2020. 168 с.
3. Мицик В. В., Буроменський М. В., Гнатовський М. М. Міжнародне публічне право: підручник. Харків : Право. Т. 2. Основні галузі. 2018. 624 с.
4. Москаленко С. І. Повітряне право : методичні вказівки до практичних занять. Кропивницький : ЛА НАУ, 2021. 71 с.
5. Повітряне право України : навчальний посібник / За заг. ред. д-ра ю.н. В.В. Костицького. Дрогобич : Коло, 2011. 552 с.

6. Андрейченко С. С., Грушко М. В., Музика В. В. Міжнародне публічне право. Основні галузі та інститути : навч.-метод. посіб. / ; М-во освіти і науки України, Міжнар. гуманітар. ун-т, Ін-т права, економіки та міжнар. відносин, Каф. міжнар. права та порівнял. правознавства. Одеса : Фенікс, 2021. 290 с.
7. Баймуратов М. О. Міжнародне публічне право : підручник; М-во освіти і науки України, Ін-т законодавства Верхов. Ради України, Представництво європ. орг. публ. права в Україні. Київ ; Одеса : Фенікс, 2018. 760 с.
8. Сироїд Т. Л. Міжнародне публічне право : підручник : [для студентів, аспірантів, викладачів юрид. закл. вищої освіти та науковців]; Харків. нац. ун-т ім. В. Н. Каразіна. 2-ге вид., перероб. і допов. Харків : Право, 2020. 647 с.
9. Транспортне право [Текст] : слов. термінів і визначень / [уклад. Трембіцький А. М.]. - Хмельницький : ІРД, 2016. 131 с.
10. Abeyratne, R., Aviation in the Digital Age: Legal and Regulatory Aspects. Cham : Springer, 2020.
11. Abeyratne, R., Legal Priorities in Air Transport. Cham : Springer, 2019. 312 p
12. Bartsch, R.I.C., International Aviation Law: A Practical Guide, Second Edition. Abingdon; New York : Routledge, 2018. 411 p.
13. Cheng, Ch.-J., (ed.), Studies in International Air Law: Selected Works of Bin Cheng. Leiden; Boston : Brill Nijhoff, 2018. 1219 p.
14. Cluxton, D., Aviation Law Cause of Action Exclusivity in the Warsaw and Montreal Conventions, Cheltenham, UK, Edward Elgar Publishing, 2022.
15. Dempsey, P.D., Public International Air Law, Second edition. Montreal : McGill University, 2017. 1025 p.
16. Dempsey, P.S., Routledge Handbook of Public Aviation Law. London ; New York : Routledge, Taylor & Francis Group, 2017. 361 p.
17. Gangale, T. How High the Sky? The Definition and Delimitation of Outer Space and Territorial Airspace in International Law. Leiden : Brill Nijhoff, 2018. 649 p.
18. Hanley, D.P. Aircraft Operating Leasing: A Legal and Practical Analysis in the Context of Public and Private International Air Law. Alphen aan den Rijn : Wolters Kluwer, 2017. 355 p.
19. Harakas, A.J. Litigating the Aviation Case: from Pre-trial to Closing Argument, Fourth edition. Chicago, Illinois : American Bar Association, Tort, Trial & Insurance Practice Section, 2017. 819 p.
20. Hettiarachchi, L. International Air Transport Association (IATA): Structure and Legitimacy of its Quasi International Regulatory Power. The Hague : Eleven International Publishing, 2020. 237 p.
21. Kaar, D. van het, International Civil Aviation: Treaties, Institutions and Programmes. The Hague : Eleven International Publishing, 2019. 303 p.
22. Mendes de Leon, P.M.J., Introduction to Air Law, Tenth edition. Alphen aan den

Rijn : Wolters Kluwer, 2017. 545 p.

23. Milde, M., *International Air Law and ICAO*, Third edition. The Hague : Eleven International Publishing, 2016. 449 p.

24. Ravich, Timothy M., *Introduction to Aviation Law*. Saint Paul, MN : West Academic Publishing, 2020. 1064 p.

25. Scott, B.I. and A. Trimarchi, *Fundamentals of International Aviation Law and Policy*. Abingdon, Oxon ; New York : Routledge, 2020. 297 p

26. Stevens, H., *The Life and Death of a Treaty: Bermuda 2. Agreement between the Government of the United Kingdom of Great Britain and Northern Ireland and the Government of the United States of America Concerning Air Services*. Cham : Palgrave Macmillan, 2018. 383 p

27. Walulik, J. (ed.), *Harmonising Regulatory and Antitrust Regimes for International Air Transport*. Abingdon : Routledge, 2019. 251 p.